

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä lainsäädännöksi Karttakeskuksen muuttamisesta valtionyhtiöksi

Eduskunta on 28 päivänä syyskuuta 1993 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 164.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina maanmittausneuvos Raimo Vajavaara ja nuorempi hallitussihteeri Elma Solonen maa- ja metsätalousministeriöstä, neuvotteleva virkamies Pekka Liuksia valtiovarainministeriöstä, pääjohtaja Jarmo Ratia maanmittaushallituksesta, toimitusjohtaja Eija Karivaara, diplomi-insinööri Leo Blomberg, offsettpainaja Kaj-Erik Rautalin, faktori Kari Katava, faktori Mauritz Nyholm ja sihteeri Martta Lindroth Karttakeskuksesta, asianajaja Pertti Meronen valtakirjalla Suomen Teollisuustoimihenkilöiden liitosta, liittosihteeri Antero Akkila Suomen Faktoriliitosta ja neuvotteleva virkamies Kauko Passi Valtion Teknisten Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin luovuttamaan valtion liikelaitoksena toimivan Karttakeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle, jonka toimiala olisi paikkatietojen hyväksikäyttöön ja tuottamiseen liittyvien tuotteiden ja palveluiden kustantaminen, tuottaminen ja välittäminen sekä muu painatus- ja kustannustoiminta ja joka tulisi jatkamaan Karttakeskuksen toimintaa sekä ryhtymään muihin organisaatiomuodon muuttamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Karttakeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Laki Karttakeskuksesta annetun lain kumoamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja

saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä sellaisenaan jäljempänä esitettävien huomautuksin.

Hallituksen esityksestä ilmenee, että perustettavan osakeyhtiön toimialana olisi paikkatietojen hyväksikäyttöön ja tuottamiseen liittyvien tuotteiden ja palveluiden kustantaminen, tuottaminen ja välittäminen sekä muu painatus- ja kustannustoiminta. Esityksessä on pidetty tärkeänä, että Karttakeskuksen toimintaedellytykset olisivat samat kuin muilla toimialan yrityksillä. Tässä yhteydessä valiokunta viittaa hankkimaansa selvitykseen, josta on käynyt ilmi, että myös maanmittauslaitoksella, joka ei ole liikevaihtoverovelvollinen, on kilpailevaa liiketoimintaa muodostettavan osakeyhtiön toimialalla. Kilpailutilanteen osalta valiokunta kiinnittääkin huomiota maanmittauslaitoksen erityisasemaan yleisten kartastotöiden suorittajana ja karttojen perustietojen hankkijana eikä pidä suotavana, että se harjoittaa kilpailutoimintaa asiakkaitensa kanssa.

Esityksessä on todettu tarkoituksena olevan, että Karttakeskuksen palveluksessa oleva henkilöstö siirtyy perustettavan yhtiön palvelukseen osakeyhtiössä sovellettavin työehdoin ja että valtio vastaa henkilöstön eläketurvasta luovutuspäivään saakka. Lisäksi esityksestä ilmenee, että yhtiö vastaisi henkilöstönsä kaikista eläkekustannuksista mukaan lukien mahdollisen lisäeläketurvan. Lakiehdotuksiin ei kuitenkaan sisälly säännöksiä perustettavan valtionyhtiön palvelukseen siirtyvän henkilöstön asemasta. Valiokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon n:o 31/1992 vp, josta ilmenee, että siirtyvän henkilöstön eläkeoikeudellista asemaa voidaan pitää tulkinnanvaraisena. Yhtäältä on mahdollista katsoa, että valtio työnantajana on valtionyhtiöiden palvelukseen nyt siirtyvään henkilöstöön nähden sitoutunut jo aiemman työsuhteen aikana valtion eläkelain mukaiseen

eläketasoon. Vastaavasti valtion eläkelakiin perustuvat olennaiset eläke-edut olisivat tulleet osaksi näiden työsuhteiden ehtoja, eikä niitä voitaisi muuttaa kuin lähinnä sopimuksella. Toisaalta voidaan katsoa, että valtion eläkelain 1 §:n nojalla, joka määrittelee lain soveltamisalan, henkilöstön eläkeoikeudellinen asema määräytyy yhtiöittämisestä alkaen toisen perusteen eli työntekijäin eläkelain mukaisesti, koska muusta ei ole sovittu.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on edelleen katsottu, että jos siirtyvän henkilöstön eläkeoikeudellinen asema määräytyy edellä jälkimmäisenä esitetyn vaihtoehdon mukaisesti, voivat joidenkin valtion eläkelain mukaisen eläkeiän saavuttamista lähestyvien työntekijöiden olennaiset eläke-etuudet heikentyä kohtuuttoman paljon siihen verrattuna, että he eläketapah-

tuman sattuessa olisivat edelleen valtion palveluksessa. Lausunnossa onkin pidetty välttämättömänä, että tällaisen tilanteen varalta kiinnitetään asiaan huomiota sen varmistamiseksi, että eläke-etuuksien kannalta päästään kohtuulliseen lopputulokseen.

Maa- ja metsätalousvaliokunta edellyttääkin, että muutettaessa Karttakeskus valtionyhtiöksi työntekijöiden eläke- ja muut työsuhdekysymykset järjestetään sopimusteitse jo ennen yhtiöittämistä.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Kalli, Kohijo-

ki, Koistinen, Koski, Lahikainen, Polvinen, Pulliainen, Rinne, Saario, Urpilainen ja Westerlund sekä varajäsen Laakkonen.